

Rashtiya Rajdhani Kshetra Delhi me Madhyamik Shiksha Stara per Jativar Vidhyarthi Namankan ki Pravrutti ka Adhyayan

jkVt jkt /kuh {le= fNYyh ea ek/; fed f'k'k Lrj ij
t krolj fo |k'k'z uleku dh i'f'r dk v/; ; u

Education

KEYWORDS: fNYyh ek/; fed f'k'k Lrj |
t krolj fo |k'k'z uleku dh i'f'r dk v/; ; u

Dr.Murlidhar Mishra

Associate Professor, Shiksha Sankaay, Banasthali Vidyapith, Dist.-Tonk (Rajasthan)-304022

Sandeep Kumar

Research Student, Shiksha Sankaay, Banasthali Vidyapith, Dist.-Tonk (Rajasthan)-304022

ABSTRACT

jkVt jkt /kuh {le= fNYyh ea ek/; fed f'k'k Lrj ij 1993 ls 2010 rd t krolj fo |k'k'z uleku dh i'f'r d'k l e=us ds fy, v/; ; u fd; k x; k bl f'odl k'ed v/; ; u ea ek/; fed d{h'v'ea t krolj fo |k'k'z uleku dh i'f'r dk fo'ysk k d'jus ij ; g fu'd'z i'f'r g'k g'f d l = 2000&01 ea v-t k o v-t-t k ds uleku ea deh gh'z g' 2001 dh t ux. kuk ds vuq kj fNYyh ea v-t k dh t ul d; k y'x'k 16-91 i'f'r k' f'ha t cfd l h' h l e; Jsh fc'ing' h' ea buds uleku dk i'f'r k' bl l s v' r ur de j'k g' l l e'k; t k' r ds uleku ea y'x'k j' /k' k'ed of dh i'f'r j'g' g' l = 2003&04| 2006&07 v'j 2009&10 ea v-t k o v-t-t k ds uleku ea of gh'z g' fdl h' h t k' r ox'z dk fo |k'k'z o l' f' h' t k' : drk v'j v'k' h' h' f' k' k' dh de'j fu; e'k' ea v' l' i' v' r k ; k x'j t : jh cnylo ds pyr st : j' re' a' x' q' o' l' i' v' z' f' k' k' l s o' a' p' r ugh' j' g' ; g l' f' u' f' pr d' j' u' k p' l' g' . A

Lora- H'j' r us foxr N% n'kd l s v'f'k' d' ea f'k'k' d' s {le= i'x'f'r dh g' l o' z' f'k'k' v'f'k' ku dh enn l s i'j' f' h' d' f'k'k' Lrj ij i'w'z uleku dk y/; gh' l y d'jus ds d'j' h' g' j' k' v' t' ek/; fed f'k'k' Lrj ij i'w'z v'f'k' ku ea l u- 2017 rd 100 i'f'r' k' r uleku dk y/; j' l' k' x; k x; k' f'NYyh l o' z' f'k'k' v'f'k' ku dh l Q'yrk o'ly s v'x'z h' j' k' t' ; k' ea l s , d' g' l ; | f' i' ek/; fed f'k'k' k' e' k' k' Lrj ij 100 i'f'r' k' r uleku dk y/; v'f'k' n'v' dh e' t' y' f' n' l' k' b' z' n' s' j' g' g' ; g' k' i' j' l' h' h' i' k' i' r' a' d' s' y' l' o' c' f' o' f' h' u' d' j' . k' l' s' f' u' o' l' d' j' r' s' g' l ; g' k' i' j' i' f' r' Q' d' r' j' k' v' t' v' k' ; , o' a' t' u' l' d' ; k' ? k' u' r' o' n' s' k' d' s' v' l' s' r' l' s' v' f' k' d' g' l' f'NYyh ea l u- 1993 ea i'g' y' h' c'j' f' o' /k' u' l' h' k' d' k' x' B' u' f' d' ; k' x; k' f'NYyh ea f' o' /k' u' l' h' k' d' s' x' B' u' d' s' i' p' l' r- t' k' r' o' l' j' e' k' f' k' Lrj ij f' o' |k'k'z uleku ea f' d' l' i' z' l' j' i' f' j' o' z' u' g' o' k' g' s' b' l' s' l' e' c' f' u' r' v' u' l' i' z' u' f' n' e' k' e' a' m' B' r' s' g' l' D; k' f'NYyh ea e' k' f' k' Lrj ij t' k' r' o' l' j' f' o' |k'k'z uleku dh i' f' r' d' k' l' r- j' g' h' g' s' D; k' uleku of) ea l' h' h' t' k' r' ; k' ea , d' : i' r' k' j' g' h' g' s' ; k' f' d' l' h' t' k' r' f' o' ' l' e' k' d' s' uleku ea i' f' j' o' z' u' v' f' k' d' g' y' k' g' s' D; k' l' j' d' j' } j' k' p' y' b' z' x' b' z' f' o' f' h' u' ; k' t' u' k' v' a' l' s' t' k' r' o' l' j' uleku n' j' ea i' f' j' o' z' u' v' k' k' g' s' uleku l' s' l' e' c') h' u' l' e' i' z' u' l' a' d' s' m' i' t' j' g' r' q' j' k' v' t' j' k' t' /kuh {le= fNYyh ea ek' f' k' Lrj ij t' k' r' o' l' j' uleku dh i' f' r' d' k' v/; ; u fd; k x; k' l' a

5- i' n' i' k' f' o' ' y' s' k' k' i' f' o' ; k' bl v/; ; u ea e' d' ; r; k' e' k' f' k' Lrj ij t' k' r' o' l' j' uleku d' s' l' e; Jsh i' n' i' k' d' s' l' j' . k' h' u' v' l' j' f' o' ' y' s' k' k' g' r' q' l' u- 1993 l' s' l' u- 2010 rd d' s' e' k' f' k' Lrj ij t' k' r' o' l' j' uleku d' s' i' n' i' k' d' s' f' y; k' x; k' l' a i' n' i' k' d' k' t' k' r' o' l' j' f' o' ' y' s' k' k' d' s' f' y, r' h' u' & r' h' u' o' h' d' d' s' v' u' j' y' k' i' j' N% 1/6 1/2 l' e; Jsh f' c' i' n' g' l' a' 1994&95| 1997&98| 2000&01| 2003&04| 2006&07| 2009&10% d' s' f' y; k' x; k' l' = 1993 , o' a' 1994 d' s' m' i' y' o' k' i' n' i' k' y' x' h' e' , d' t' s' s' g' l' o' s' d' s' d' j' . k' ' h' e' k' d' h' v' i' f' j' d' o' s' r' k' d' s' /; k' u' e' a' j' l' r' s' g' q' ' l' e; Jsh f' o' ' y' s' k' k' d' k' v' j' h' k' l' = 1994&95 l' s' f' d; k' x; k' l' a' p' f' d' v/; ; u dh v' l' y' k' e' ; v' o' f' k' d' k' f' o' l' r' j' 1993 l' s' 2010 rd g' s' b' l' f' y, n' k' d' h' ' k' l' e' d' f' o' d' l' d' s' v/; ; u d' s' f' y, v' l' y' k' e' ; v' o' f' k' d' s' n' s' r' k' d' z' l' d' k' y' k' m' a' 1993&2000 d' s' i' f' l' e' @ i' g' y' k' n' ' k' d' , o' a' 2001&2010 d' s' f' r' h' t' n' ' k' d' d' s' : i' e' a' o' x' l' i' z' i' r' f' d; k' x; k' v' l' j' t' k' r' o' l' j' uleku dh i' f' r' d' s' v/; ; u g' r' q' d' y' n' ' k' d' h' } o' f' = o' h' z' v' l' s' r' o' f') n' j' d' h' x. k' u' k' d' j' l' j' . k' h' v' l' j' j' a' k' l' e' p' = d' k' f' u' e' l' z' k' f' d; k' x; k' l' a

6- i' n' i' k' f' o' ' y' s' k' k' , o' a' Q' k' ; k' f'NYyh ea ek/; fed Lrj ij 1993 l' s' 2010 d' {h' e' t' k' r' u' d' j' l' l' e' k' i' | v' u' d' f' p' r' t' k' r' ' t' k' e' 1/2 v' l' j' v' u' d' f' p' r' t' u' t' k' r' ' t' k' e' 1/2 e' a' uleku dh i' f' r' d' k' f' o' ' y' s' k' k' d' j' u' s' d' s' g' r' q' j' a' k' l' e' p' = 1 o' l' j' . k' h' 1 d' k' f' u' e' l' z' k' f' d; k' x; k' l' a

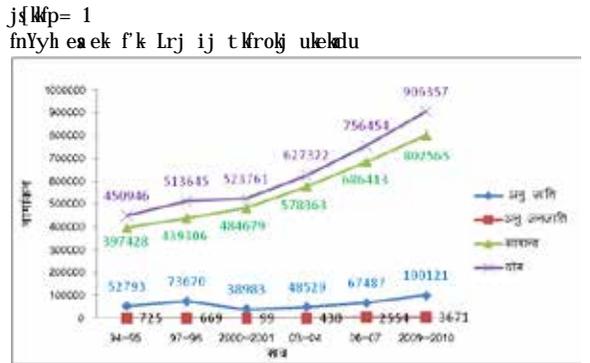
1- v/; ; u d' s' m' i' s' ; i' z' r' q' v/; ; u d' s' f' y, v' x' z' i' d' r' m' i' s' ; f' u' h' z' i' r' f' d; k' x; k' l' e' jkVt jkt /kuh {le= fNYyh ea 1993 ls 2010 rd ek/; fed f'k'k' Lrj ij t krolj uleku dh i'f'r dk v/; ; u d' j' u' k' a

2- v/; ; u dh i' f' l' l' e' k' i' z' r' q' ' h' e' k' v/; ; u d' k' i' f' l' h' e' u' b' l' i' z' l' j' g' s' e

i' z' r' q' v/; ; u ea jkVt jkt /kuh {le= fNYyh ea 1993 ls 2010 rd v' s' p' l' e' j' d' ek/; fed f'k'k' Lrj ij t krolj uleku dh i'f'r dk v/; ; u fd; k x; k' g' l' a

3- v/; ; u dh i' z' l' r' , o' a' f' o' f' k' e' k' f' k' Lrj ij t' k' r' o' l' j' uleku dh i' f' r' d' k' l' e' d' b' d' l' e' z' d' s' : i' e' a' y' a' s' i' j' ; g' , d' o' s' f' d' r' d' v/; ; u r' f' k' k' c' h' r' p' q' l' h' v' o' f' k' v' l' j' o' r' z' l' u' l' s' l' e' c' f' u' r' v' o' f' k' f' o' ' l' e' k' d' s' uleku dh i' f' r' d' k' f' o' ' y' s' k' k' g' l' o' s' d' s' d' j' . k' ; g' , d' f' o' d' l' k' ' e' d' v/; ; u g' l' a

4- i' n' i' k' d' k' l' a' y' u' e' k' f' k' Lrj ij t' k' r' o' l' j' uleku d' s' i' n' i' k' d' k' l' a' y' u' i' h' f' e' d' v' l' j' f' r' i' r' d' l' k' a' l' s' f' d; k' x; k' l' a' e' k' - k' e' d' i' n' i' k' i' h' f' e' d' v' l' j' f' r' i' r' d' l' k' a' l' s' l' j' d' j' h' d' k' l' e' ; k' a' d' s' i' z' r' o' n' u' l' a' v' l' j' v' f' h' y' s' i' k' a' l' s' f' y, x, A i' n' i' k' d' k' l' a' y' u' g' r' q' v' u' l' i' z' o' f' k' k' a' t' s' & f' y' f' [k' r] g' h' e' k' l' s' i' k' i' i' f' r' z' v' f' h' y' s' i' k' a' o' i' z' r' o' n' u' l' a' d' h' Q' l' e' k' i' z' i' r' i' z' r' o' n' u' l' a' d' h' i' z' l' k' r' i' z' r' d' h' i' f' r' v' f' l' o' k' l' i' m' v' d' i' h' d' k' m' i' ; l' o' c' f' d; k' x; k' l' a' b' l' d' s' i' p' l' r- v' l' o' ; d' r' u' d' j' l' j' k' f' . k' a' d' s' f' o' d' l' r' f' d; k' x; k' l' a' t' k' r' o' l' j' uleku dh i' f' r' d' s' f' o' f' h' u' i' g' y' a' d' s' t' l' u' s' d' s' f' y, i' h' f' e' d' l' k' a' d' s' : i' e' a' e' k' ; fed Lrj d' s' f' o' |y; k' a' d' s' v/; ; u k' i' d' l' e' i' p' k' k' o' l' e' c') f' k' k' m' o' n' a' i' j' l' k' h' e' d' j' l' p' h' i' z' i' k' l' r' d' j' f' o' p' l' j' i' h' r' f' d, x, A

1 j. k' h' 1 f'NYyh ea t' k' r' d' s' v' k' h' j' i' j' e' k' f' k' Lrj ij uleku

l =	l' h' e' l' i' t' k' r		v' u' d' f' p' r' t' k' r		v' u' d' f' p' r' t' u' t' k' r	
	l' d' ; k' e' a' o' f' @' d' e' h'	o' f' n' j'	l' d' ; k' e' a' o' f' @' d' e' h'	o' f' n' j'	l' d' ; k' e' a' o' f' @' d' e' h'	o' f' n' j'
1993&94	397428	&	52793	&	725	&
1997&98	\$41878	\$10-54	\$20877	\$39-55	&56	&7-73
2000&01	\$45373	\$10-33	&34687	&47-10	&570	&85-20
2003&04	\$93684	\$16-20	\$9546	\$24-48	\$331	\$334-35

